

SECTIO III.

DE MACHIAVELLISTIS ET PSEUDOPOLITICIS.

§ I. PRÆCOGNITA.

MACHIAVELLUS fere dux pseudopoliticorum vel parum vel nihil detulit Religioni, nisi quantum ad subditos, quibus eam ceu commentum mere humum voluit esse propriam, et ceu frenum aliquod populorum statui non inutilem. Pseudopoliticis autem plerisque perinde est, sive omnes sive nullam profiteri Religionem, prout utilitas propria permittat, suadeat aut jubeat. HOBESIUS, VELTHUSIUS et TRIGLANDUS eodem fere modo exerrant, et Magistratu omnem Religionem ita subjiciunt, ut si falsam adeo is introducat, adoptari a subditis debeat. Horum monstrosis opinionibus non absimilis est ille MONTESQUIU *Spiritus Legum*, plus aequo tribuens climati præsertim intuitu Religionis: ait enim (id quod fere etiam sentit auctor *Spiritus Nationum*) non quamvis Religionem cuivis aut climati aut regioni aut regimini opportunam esse; Catholicam magis quadrare pro Monarchiis, et pro Rebuspublicis Protestanticam; Christianæ Religioni suos æque præfixos esse limites ac Mahometanæ; Religionem invito climate alicubi se insinuantem semper expulsam fuisse, indeque factum, quod Christiana voluptuosæ Asiæ parum amica ex oriente in occidentem migrare debuerit. ROUSSEAU cuivis nationi fundatorem suæ Religionis vult æque honorandum esse. BAYLE errores in Religione perinde habet. EUGEN. PHILAETHES ne atheum quidem ex errore suo damnationi subjicit, si malitia abest; quasi vero abesse posset malitia. Quæ sane deliramenta eo intolerabiliora sunt, quod sint eorum, qui Christiano nomine gloriantur, aut verius abutuntur.

Omnium furiosissime debacchatur LA METRIUS in suo opere : *Essai sur la liberté de produire ses sentiments au Pays libre pour le bien public*, 1749, avec privilège de tous les véritables philosophes : in quo contendit, tam amplam esse Principum potestatem in res fidei et morum, ut pro suo luctu imperare possint ea, quæ Religionem risui ac contemptui exponunt; ut exterminare suo jure valeant omnes Catechismos ; ut atheis possint, si velint, publicas cathedras erigere.

§ II. THEMATA.

I. *Religio neque a Magistratu humano primitus introducta fuit ad subditos duntaxat coercendos; neque eidem ita subjecta, ut parendum sit falsam invehere volenti.*

PROBATIO. Cum ipsa naturæ vox cunctis mortalibus et Deum in clamat, et cultum Dei; quid evidens magis, quam ante omnes civitates et Republicas ab hominibus constitutas jam viguisse Religionem, adeo non recens inventam a primis Legislatoribus, ut eam duntaxat adoptarent seu adjumentum Rerumpublicarum, quas moliebantur? Evidem Religio nullo non tempore præcipuum erat medium, quo suis illi legibus populos subjugarent; sed nixi persuasione populorum, qua illi Religionem a Deo revelataam, et omni imperio humano antiquorem ac potiorem credebant; ut proin nullus Legislator utul callidus sperare potuerit suarum legum efficaciam ac stabilitatem, nisi Religionis auctoritas in humanas voluntates antehac patuisset. Poterant versuti homines rudi populo imponere, quod suas leges a Diis accepert: poterant eidem persuadere novas Deitates, novos ritus aut superstitiones in colendis Diis: poterant (id quod solemne omnibus fuit) in metu et cultu Deorum vim et robur suarum legum ponere; sed ita, ut ex his ipsis certissimum sit, apud nullum populum fidem et Religionem Numinis primum introductam Legislatorum institutis, et nullum Legislatorem fuisse, qui prima Religionis fundamenta aut posuerit, aut ponere potuerit; sed e contrario Legislatores omnes, quorum aliqua est memoria, populorum opinionibus et Religionibus morem gessisse, in iisque praesidium suis legibus quiescisse.

Inde vero etiam illius delirii monstrosa absurditas patet, quo insitus a natura sensus Religionis liberrimo ac deterrimo subdatur arbitrio hominum imperantium: vel enim quæ imperatur falsa Religio (et ejus falsitas detecta simulatio agnoscitur) in Dei cedit injuriam, et parendum nihilominus est? ergo jus naturæ a fundamentis convellitur, et summa Dei majestas conculeatur: vel nec falsa Religio illa Deo displicet? ergo nec Deus est, qui si eset, dignum se et sibi gratum exigeret cultum; nec ulla Religio est, quæ si est, cultus Dei legitimus esse debet; nec ullum aliud flagitium erit, cum non sit ratio, cur illud præ Religione falsa Deo dispiceat. Num possit stygius veterator ipse ad evertenda divina humanaque omnia quidquam ex orco submittere pestilentius, probrosius, sceleratus in Deum, in jus naturæ, atque in ipsam naturam rationalem?

Eminent hic THOMAS BOZIUS Eugubinus in Libris contra Machiavellum Romæ editis an. 1593-1596. PETRUS RIBADENEIRA S. J. in suo *Principe Christiano* contra Nicolaum Machiavellum. NICOLAI CAUSSINI S. J. in *Physio-Theolog. Exercit. IV. art. 3. de Religione Deo a creatura rationali debita*. Conferri etiam merentur cum principiis pseudopoliticorum, *Lettres Critiques, ou Analyse et Réfutation de divers Ecrits contre la Religion.*

II. *Religio climati adeo non est attemperanda, ut potius qualemcumque clima Religioni cedere debeat.*

PROBATIO. Religio vera et salvifica duntaxat unica est eaque Christiana, hanc Christus instituit pro universis, ita ut huic decreto Numinis nullum clima obsistere queat : hanc Dei jussu prædicaverunt Apostoli sine ullo climatis discribimine aut exceptione, omni creaturæ et in universo ita mundo: hanc licet magis congruam Europæis omnes populi suscepérunt, cumprimis Asiatici, inter quos nata, adulta et roborata per complura secula pulcherrime efflouruit : hanc posthac Asia exegerunt, non clima, sed vis et arma Mahumetis; nec ita tamen, ut non potissima pars Asie, quamvis hæresi aut schismate depravata, hodie dum credat in Christum : hanc in Europa etiam contra Mauros et Saracenos tuita sunt et tuentur, non clima, sed arma catholica, que si limites non posuissent Barbarorum incursionibus, clima Europæum (utut Christianismo magis attemperatum dicatur) nequicquam obstitisset, quin MAHUMES in media Germania aut Gallia coleretur; et Mauri in Hispania, et in Italia Saraceni invalescerent. Necdumne ex his agnoscit MONTESQUIEU, suam in rebus gestis omnium seculorum imperitiam? necdumne fatetur suam, quæ est mundi hujus, sapientiam esse stultitiam apud Deum? necdumne erubescit mortalium superbissimus, quod præsumat pervidisse melius, quam infinita Dei sapientia, quid universo generi humano magis sit proficuum? needumne intelligit, quod et juri naturæ Europam inter et Asiam ipse terminos ponat, cum Asiaticorum immodicas voluptates (que sibi inimicam Christi Religionem Asia fecerint excedere) non sola Religio Christiana, sed ipsum damnat jus naturale?

III. *Religionem accommodare motivis humanis, ac terrenis duntaxat commodis, summa vesania est atque impietas.*

PROBATIO. Omnis vera Religio sicut objectum, ita auctorem habet Deum; inde quovis tempore et cunctis gentibus intime persuasum fuit, suam Religionem esse divinam et a Deo revelatam; proin a sola Dei voluntate ac beneplacito vera pendet Religio. Nihil hic morosa conjux, nihil opima prædia, nihil parentum observantia, nihil indignatio Principis, nihil metus sinistriæ famæ, nihil humanæ leges et locorum consuetudines Religionis divinitati præjudicare possunt. Proterva igitur et sacrilega vox pseudopoliticorum: diversissimæ sunt Religiones, quas inter nulla est, quæ sibi non vindicet divinitatis ac veritatis prærogativam; quid faciat sapiens? eligat loco, tempori, officio, accommodatam, ut publicam sustentet famam et quietem, mens vero et sensus interior supra plebem assurgens sequatur lumen naturale. Nam præterquam quod Religio Christiano-Catholica omnibus veritatis ac divinitatis characteribus sola prefulgeat; resuscitatur hac ratione illa CICERONIS, EPICTETI et aliorum veterum Sapientum solemnis circa Religionem simulatio, qua in externo Religionis ritu servandæ sint leges et consuetudines locorum, clam vero totus ille cultus Religionis rideatur et explodatur, atque intus in animo vel nulla vel quælibet locum habeat Reli-

gio; quod quidem non solum a divina revelatione, sed ab ipsa etiam ratione naturali abhorret maxime. Quin et via sternitur ad revocanda in orbem Christianum illa bacchantium deliria, mysteria Orphica et Eleusina, ludos florales, honores Fauno et Capro dicatos; quæ omnia inter sagacissimos quondam gentiles et cultissimas gentes obtinebant vel ex eo, quod revelata ac proin unice vera Religione destituerentur.

Obj. I. Nihil obstat, quominus cum Numa Moses, et Christus cum Mahumete ceu legum conditores comparentur; Numa vero et Mahumes suas leges concinnarunt ad subditos duntaxat coercendos; sic ergo et Moses et Christus.

RESP. Blasphemia est impostorum maxima, quod sapientissimos æque ac sanctissimos Legislatores æquiparent cum hominibus facinorosissimis. Proterve asserunt, quod nullo modo probant; improbe tuerunt, quod demonstratur falsissimum esse. Numquid enim pro MOSE et CHRISTO decertant summa sinceritas, mansuetudo, sapientia et integritas Legislatorum, missionis divinæ certissima splendidissimaque argumenta, legum et doctrinæ puritas, sublimitas et sanctitas admiranda? NUMAM vero et MAHUMETEM, præter malesanam imperandi cupidinem, libido, arrogantia, tyrannis, idolatria, et vitia quævis pessima omnium oculis exhibent ceu maximos impostorum. Satis, quod et Numa et Mahumes, cujuscumque Religionis auctores, eam velut de celo lapsam atque a Numine sibi communicatam populis imponerent, ut super hanc Religionis ementitatem divinitatem suas imperii leges stabilirent. Non ergo, quod unice pendet a Dei beneplacito, liberum est homini, aut quamlibet diligere pro suis commodis, aut novam sibi fabricare Religionem.

Obj. II. Omnis Religio præcipue tenenda est ad uniformitatem membrorum Reipublicæ; huic autem muneri fiet omnino satis, si exterius quidem ea obeantur sacra, quæ colit Respublica v. g. Christiana; intus vero Theista aut Naturalista lateat, qui dudum abjectit Christianismum.

RESP. Habemus ergo confitentes reos pseudopoliticos, quod ex mendaciis et imposturis compacti sint toti. Quippe statis diebus adeunt tempa, sed quæ suam malesanæ credulitati ac ignorantiae ex ipsorum sensu originem debeat: intersunt Christianorum cœtibus, in quibus tamen error et superstitione (uti blasphemant) sua fundant oracula: curvant genu ante idolum Christianorum, cui fraus altaria consecraverit: eos ritus obeunt, quos artes politicæ ad legum dignitatem evixerint: ac demum quod habent præstansissimum, suam tyrannico Evangelii et Ecclesiae jugo subdunt libertatem. Haec namque officia, utpote cum tranquillitate status Christiani arcta conjuncta, is etiam, qui vel videri cupit Christianus, in Republica Christiana haud præterire potest, ut non raro a fortissimis spiritibus incredulorum Religio Christiana extorqueat ejusmodi honores, quos tamen ceu veros vera Religio non reputat, sed ceu imposturas detestatur. Itaque in hoc est tota fortitudo incredulorum, quod ausint illudere et Deo et hominibus; in eo tota illorum honestas, quod turpissimam hypocrisin mendaciis ac imposturis valeant sustentare; in eo felicitas infelicissima, quod cum ne in rebus politicis quidem Respublica toleret fraudes et versutias, in rebus sacris et summi

momenti tantisper tolerentur impostores pessimi; sed ab auctore Religionis Christianæ, qui venturus est, et non tardabit judex et vindicta acerrimus, ejiciendi foras ad tenebras et penas suæ nequitiae sempiternas.

§ III. COROLLARIA.

Ex his vero omnibus hac in Dissertatione discussis necessaria consecutio deducitur, quod omnes Religionis Christiano-Catholicae desertores vix digni sunt Christiano nomine: siquidem nec Christi fidem habeant communem cum veris Christi fidelibus; nec præceptis Christi obsequantur, præsertim de necessitate Sacramentorum, de humilitate et sui abnegatione; nec Christum imitantur, prout Christus et Apostoli suis discipulis commendarunt.

1º. Quidem Sectarii diversam a nostra fidem profitentur, desciverunt ab Ecclesia, Religionem et legem cum fide mutarunt, et alium a legitimo ac nobis præscripto Dei cultum adhibent; ergo fidem nobis communem non habent, et a vera Christi Religione defecerunt, quam nos ex divinis oraculis accepimus. Tametsi enim sacris Codicibus credere videantur; cum tamen sine certa regula id fiat, certa fides non est, qua revera deficiente, totius Religionis, legis, divini cultus et æternæ salutis corruit fundamentum.

2º. Praeter baptismum, alia quoque Sacraenta fidei et salutis nostræ auctor instituit, ceu totidem divinæ gratiæ ductus; vel ad reconciliationem cum Deo, vel ad confirmandum cor nostrum contra salutis hostes, vel ad fovendam ac sustentandam supernaturalem vitam animæ, vel ad sacram potestatem Apostolis traditam et in successores propagandam, vel ad delendas peccatorum reliquias; his vero præsidiis plerisque carent Sectarii, ac præprimis Sacramento reconciliationis. Si vero ad peccatum originis expandum singulare baptismi Sacramentum institutum est; an forte actuales noxæ singulare remedio carere debent? si perfectam contritionem et penitentiam (quam Ninivite nonnisi post lacrymas, afflictiones et macerationes corporis, Sectariis prorsus incognitas, obtinuerunt) prædicare jussi sunt a Christo Apostoli; quid novi subsidii, quid gratiæ, quid prærogative Christi nomine mortalibus denuntiabant? quid tandem novi gaudii evangelizabant, dum idem imponerent onus, sub quo humana infirmitas dudum gemebat? Sectariorum vero quæ humilitas juxta mandatum CHRISTI: *Discite a me, quia mitis sum et humilis corde?* an forte legitimum Ecclesiæ jugum excutere; judicis partes assumere, dum reus es; prophetam agere, dum erras; oracula fundere, dum somnias; sacros libros interpretari, dum ipse deliras, modestiæ ac demissioni Christianæ quis tribuet? Ubi observantia præcepti de correctione fraterna juxta illud: *dic Ecclesiæ?* ubi adimpletio præcepti de vitando scandalo? fortassis ubi omnes machinas admovent, ut alios in errorem inducant, a vera Christi fide avertant, omnia sacra e medio tollant, et Catholicam Ecclesiam penitus subvertant; aut ubi leges ecclesiasticas inter sales et jocos abjiciunt, quamvis dictum sit: *Obedite præpositis vestris. Qui vos audit, me audit. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus.*

3º. Quisquis perfectioni Christianæ studet, Christum sequi debet, oportet

ut se abneget, deliciis renuntiet, crucem portet, atque omnia ultro relinquit exemplo Apostolorum, quorum singuli veris Christi fidelibus inclamant: *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi:* At nihil viget minus inter Sectarios, quam Christi et Apostolorum imitatio, atque observatio consiliorum Evangelicorum: vix neverunt castitatis nomen, rem ipsam fugiunt, et cælibatum vitio ducunt: paupertatem et corporis afflictionem penitus perhorrescunt: Christianam animi demissionem, contemptum mundi et terrenorum, ignominiam et contumeliam omnem palmarum odio prosequuntur: nullum illis cum cruce commercium, cuius vel minimo signo muniri dèdignantur.

Cum igitur sicut CHRISTUS unus est, ita uni Ecclesiæ unico Testamento omnia sua tradiderit, legem scilicet, dogmata, præcepta et consilia; illa Ecclesia, penes quam sunt consilia, habet etiam præcepta; et vicissim quæ gaudet præceptis, gaudet consiliis Christi, ne Christus divisus sit, et lex Christi aut Religio Christiana multiplex. Sectarii non habent consilia Christi, non servant præcepta Christi et Ecclesiæ; proin perperam a Christo nomen gerunt.